

## PWYLLGOR CRAFFU GWASANAETHAU OEDOLION A CHYMUNEDOL

DYDD MERCHER, 3 GORFFENNAF 2019

Yn Cynghorydd Jenkins(Cadeirydd)

bressenol:

Cynghorwyr Ahmed, Carter, Lent, McGarry a/ac Philippa Hill-John

### 12 : YMDDIHEURIADAU AM ABSENOLDEB

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb gan y Cynghorwyr Gibson a Goddard.

### 13 : DATGANIADAU O FUDDIANT

Ni chafwyd unrhyw rai.

### 14 : COFNODION

Cytunwyd bod cofnodion cyfarfod Pwyllgor Craffu'r Gwasanaethau Cymunedol ac Oedolion a gynhaliwyd ar 5 Mehefin 2019 yn gofnod cywir a chawsant eu llofnodi gan y Cadeirydd.

### 15 : CYNLLUN ARDAL CAERDYDD A'R FRO AR GYFER ANGHENION GOFAL A CHYMORTH 2018 - 23.

Cynghorodd y Cadeirydd yr Aelodau fod yr eitem hon yn rhoi diweddariad iddynt ar weithredu Cynllun Ardal Caerdydd a'r Fro ar gyfer Anghenion Gofal a Chefnogaeth 2018 - 2023 yn dilyn ei ystyriaeth gychwynnol yn y Pwyllgor ar 14 Mawrth 2018.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Susan Elsmore, Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol, Iechyd a Lles; Claire Marchant, Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol; a Meredith Gardiner, Rheolwr Rhaglen, Partneriaeth Iechyd a Gofal Cymdeithasol Integredig Caerdydd a Bro Morgannwg i'r cyfarfod.

Gwahoddodd y Cadeirydd yr Aelod Cabinet i wneud datganiad lle dywedodd mai'r cynllun ardal yw'r ddogfen sefydlu y gweithir iddi;

mae yna gynllun pum mlynedd ac roedd hi'n falch o fod yn y Pwyllgor i gyflwyno diweddariad ar y cynnydd wrth weithredu blaenoriaethau'r Cynllun Ardal.

Fel Cadeirydd Bwrdd Partneriaeth Ranbarthol Caerdydd a'r Fro mae'n bwysig bod yr holl bartneriaid yn gweithio gyda'i gilydd i sicrhau canlyniadau y mae pobl eu heisiau ac yn benodol, oherwydd dyma rai o'r pryderon a godwyd gan y Pwyllgor yn y gorffennol, y bwrdd partneriaeth rhanbarthol wedi ymrwymo i weithio gyda Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus yng Nghaerdydd a Bro Morgannwg er mwyn sicrhau bod pob elfen o'r cynllun ardal yn cael eu cyflawni'n effeithiol; mae'n canolbwyntio'r gwaith ar sicrhau bod ystod effeithiol o wasanaethau ataliol ar waith i gynnal annibyniaeth dinasyddion cyhyd ag y bo modd a cheisio darparu gwasanaethau mor agos at gartrefi pobl â phosibl.

Roedd Aelod y Cabinet yn falch o ddweud y byddent yn dod ag eglurder ar y trefniadau llywodraethu sy'n bodoli rhwng y BPRh a'r Byrddau Gwasanaethau

Cyhoeddus yng Nghaerdydd a'r Fro ac yna byddant yn rhoi diweddariad ar weithredu cynlluniau ar gyfer ein grwpiau poblogaeth â blaenoriaeth ar draws y rhanbarth sy'n cynnwys pobl hŷn, Plant a Phobl Ifanc, pobl ag anableddau dysgu ac awtistiaeth ac yn olaf Gofalwyr.

Roedd yr Aelod Cabinet hefyd eisiau diweddarau'r Pwyllgor Craffu ar gynnydd yn erbyn blaenoriaethau allweddol i alluogi integreiddio ac mae'r rhain yn cynnwys gweithio gyda chydweithwyr tai, datblygu fforwm gwerth cymdeithasol a'r rhaglen gomisiynu ranbarthol.

Mewn ymateb i gais penodol y Pwyllgor, bu diweddariad hefyd ar y gwaith i gefnogi Mewnfudwyr, Ffoaduriaid a cheiswyr Lloches a diweddariad ar sut rydym yn parhau i symleiddio dulliau ymgynghori ac ymgysylltu.

Gwahoddodd y Cadeirydd Meredith Gardiner i wneud datganiad lle dywedodd fod aelodau craffu wedi derbyn y Cynllun Ardal a'r cynllun gweithredu cyfatebol ym mis Mawrth 2018; mae'r adroddiad yn rhoi diweddariad ar gynnydd y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a gweithredu blaenoriaethau'r cynllun hwnnw yn gyffredinol gallwn roi sicrwydd bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud ar draws pob maes o'r cynllun ond heddiw byddai'r ffocws ar y materion allweddol y gofynnodd Aelodau'r Pwyllgor am ddiweddariad arnynt yn benodol.

Mewn perthynas â threfniadau llywodraethu, mae'r BPRh wedi ceisio datblygu cysylltiadau agosach â'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus ar draws Caerdydd a Bro Morgannwg, mae cofnodion y cyfarfodydd ffurfiol bellach yn cael eu rhannu rhwng y byrddau yn rheolaidd i sicrhau aliniad ein cynlluniau. Rhagwelir y bydd cyfarfod ar y cyd yn cael ei gynnal rhwng y ddau Fwrdd Gwasanaeth cyhoeddus yn fuan, ac ar ôl hynny efallai y bydd yn bosibl cynnull deialog sy'n cynnwys aelodau'r BPRh.

Gan symud ymlaen roedd hi'n falch iawn o ddangos cynnydd wrth weithredu blaenoriaethau ar gyfer grwpiau poblogaeth allweddol a nodwyd yn y cynllun ardal. Mewn perthynas â phobl hŷn bu ein ffocws allweddol ar ddarparu gwasanaethau o amgylch anghenion unigolion yn eu cartrefi eu hunain, mae ystod o wasanaethau yn cael eu hariannu trwy'r Gronfa Gofal Integredig ac arian trawsnewid sy'n cael eu gweithredu ledled y rhanbarth. Yn benodol, roedd hi am dynnu sylw at waith y gwasanaeth byw'n annibynnol sydd wedi cynorthwyo tua 5000 o drigolion Caerdydd yn ystod y flwyddyn ddiwethaf yn unig, i fyw'n fwy annibynnol. Mae'r gwasanaeth hwn bellach yn cael ei ymestyn i gleifion mewnol ysbytai ac mae eisoes yn dangos effaith gadarnhaol iawn ar hyd arhosiad ysbyty, cyfraddau adfer cyffredinol a gofynion parhaus ar gyfer gwasanaethau gofal cymdeithasol.

Mae'r rhaglen Cyfeillion Dementia yn parhau gyda Chaerdydd yn dod yn ddinas dementia cyfeillgar ym mis Mai 2018; gyda bron i 26 mil o gyfeillion dementia ar draws ein rhanbarth.

Ym mis Ebrill eleni derbyniwyd cyllid y Gronfa Gofal Integredig a thrawsnewid newydd ar gyfer plant ar gyrion gofal, datblygiad cyffrous iawn sy'n darparu llwyfan i ddatblygu fframwaith a rennir gyda dulliau cyffredin cytunedig o weithio gyda phlant a phobl ifanc ledled y rhanbarth. Er mwyn cefnogi'r datblygiad, bu adolygiad o drefniadau llywodraethu a chytundeb i sefydlu bwrdd rhanbarthol i yrru dull blaengar o newid gwasanaethau a gwella lefel y dylanwad i blant a'u teuluoedd. Mae'r gwaith i ddod â gwasanaethau integredig ynghyd ar gyfer plant ag anghenion cymhleth,

oedolion ag anableddau dysgu a'r rheini ag awtistiaeth, yn parhau'n unol â blaenoriaethau'r Cynllun Ardal fel y byddech chi'n ei ddisgwyl.

Yn olaf, mewn perthynas â gofalwyr, mae gan y BPRh fforwm partneriaeth ledled y rhanbarth lle mae amrywiaeth o ffrydiau gwaith gofalwyr yn cael eu cydgysylltu. Bydd Aelodau'r Pwyllgor yn gweld bod hynny wrthi'n tendro am Borthol gofalwyr newydd, gwasanaeth y mae gofalwyr o bob rhan o'r rhanbarth wedi gofyn amdano er mwyn darparu mynediad symlach i wybodaeth a chefnogaeth. Sicrhawyd adnoddau hefyd i yrru strategaeth ledled y rhanbarth ar gyfer gofalwyr ymlaen ac mae ymgynghori ar hyn newydd ei chwblhau.

Roedd hi hefyd eisiau tynnu sylw at waith i alluogi datblygu partneriaeth mewn meysydd allweddol eraill a nodwyd yn y cynllun ardal; mae hyn yn cynnwys tai, lle mae pob landlord gofal cymdeithasol cofrestredig o bob rhan o'r rhanbarth wedi cytuno i ffurfio Bwrdd Tai a Gofal newydd gyda chyfrifoldeb am hysbysu modelau gofal clwstwr newydd sy'n hyrwyddo datblygiad cymunedol yn seiliedig ar asedau ac mae dau o'r rheini a landlordiaid cymdeithasol cofrestredig bellach yn rhan hefyd o'n bwrdd partneriaeth rhanbarthol a groesawodd yn gynnes iawn.

Mae'r fforwm gwerth cymdeithasol, sy'n ymgorffori cynrychiolwyr y Trydydd Sector o bob rhan o'r rhanbarth, hefyd yn gweithio'n dda ar ôl cyflwyno Pecyn Cymorth Lleol i'w gomisiynu a fydd nawr yn cael ei brofi dros y flwyddyn i ddod.

Mae'r rhaglen gomisiynu rhanbarthol yn parhau i oruchwyllo cyllideb gyfun drafodol ar gyfer llety cartrefi gofal i bobl hŷn, yn yr un modd lanswyd strategaeth gomisiynu ar gyfer gwasanaethau anabledd dysgu mewn digwyddiad a arweinir gan ddefnyddwyr ddiwedd mis Mehefin.

Gofynnodd Aelodau'r Pwyllgor hefyd am ddiweddariad ar waith i fynd i'r afael ag anghenion ceiswyr lloches a ffoaduriaid. Mae'r adroddiad yn cyfeirio'r gwaith a arweinir trwy'r pwyllgor arweinyddiaeth ffoaduriaid rhanbarthol i fwrw ymlaen â chynlluniau lleol. Mae'n newyddion i'w groesawu'n arbennig bod y rhanbarth wedi derbyn cyllid yn ddiweddar ar gyfer tri gweithiwr cydlyniant cymunedol i ddarparu cefnogaeth ar lawr gwlad dros y ddwy flynedd nesaf.

Yn olaf, tynnwyd sylw'r Pwyllgor at y diweddariad ar ymgynghori ac ymgysylltu gan dynnu sylw at yr amrywiol ymarferion ymgynghori a gynhaliwyd ledled y rhanbarth, y bwriad yw ffurfioli'r gwaith hwn trwy fframwaith ymgysylltu yn ystod y misoedd nesaf ac unwaith eto mae rhywfaint o gefnogaeth ar waith. i symud ymlaen.

Rhoddodd y Cadeirydd gyfle i'r aelodau ofyn cwestiynau a rhoi sylwadau:

Diolchodd yr aelodau i dystion am y trosolwg cryno a defnyddiol.

Cyfeiriodd yr aelodau at ymgyrch Dementia Cyfeillgar a nodi bod y Cynllun yn cyfeirio at gyhoeddi Caerdydd yn Ddinas Dementia Cyfeillgar ond nad oedd Bro Morgannwg hyd yma. Gofynnodd yr aelodau a fyddai cael hanner y bartneriaeth nad yw'n Ddementia Cyfeillgar eto yn achosi unrhyw broblemau. Dywedwyd wrth yr aelodau bod hyn wedi cael ei drafod yn llawn mewn cyfarfod BPRh diweddar ac eglurwyd bod y Fro yn cymryd agwedd wahanol, gan edrych ar ddinasyddion o lawr gwlad i fyny. Nodwyd nad oedd un ateb i bawb ac y byddai'n fuddiol i'r rhanbarth gael dealltwriaeth ddyfnach o ran Dementia.

Trafododd yr aelodau drefniadau Llywodraethu a nodi rhannu cofnodion ond roeddent yn dymuno gwybod mwy am gyfrifoldeb pob corff i gyflawni'r cynllun i sicrhau ei fod yn cael ei weithredu'n effeithiol. Hysbyswyd yr aelodau am adolygiad Llywodraethau Cymru sydd ar ddod o drefniadau partneriaeth. Dywedodd yr Aelod Cabinet ei bod yn hapus â threfniadau Caerdydd, ac er y bu newid yn y trefniadau gwleidyddol yn y Fro, roedd yn gadarnhaol na fyddai hyn yn newid y trefniant wrth symud ymlaen i sicrhau bod agendâu, adnoddau ac ati yn cyd-fynd. Hysbyswyd yr aelodau hefyd y byddai'r BPRh yn gwerthuso effaith yr holl drefniadau Llywodraethu ar ddinasyddion, gan edrych bob amser i weld a ydynt yn effeithiol, heb eu gorrwyo a bod gweithgorau ac ati yn canolbwyntio ar yr effaith honno ac yn cyflawni'r blaenoriaethau a nodir yn y Cynllun Ardal. Ychwanegwyd bod naws mewn gwahanol ardaloedd ond mae yna fwrdd lechyd cyffredin.

Nododd yr Aelodau'r cyfeiriad at Oedolion ag anghenion cymhleth yn gallu cyrchu cyfleoedd dydd lle cawsant eu gwahardd o'r blaen rhag gwneud hynny a gofyn pam. Hysbyswyd yr aelodau y byddai hyn wedi digwydd oherwydd nad oedd gwasanaethau yn eu hardal yn diwallu eu hanghenion, byddai hyn wedi cael ei adolygu, newidiadau wedi'u hymgorffori, a sicrhau bod gwasanaethau lleol i ddiwallu eu hanghenion, a defnyddwyr gwasanaeth yn cael eu cyflwyno i'r rhain gyda chefnogaeth.

Cyfeiriodd yr aelodau at Borth y Gofalwyr ac ymgynghoriad a gynhaliwyd, a gofyn pa gyrff a oedd wedi'u cynnwys yn yr ymgynghoriad a sut y cawsant eu dewis. Esboniwyd bod nifer o grwpiau rhanddeiliaid ledled y rhanbarth ac ymgynghorir â phob un ohonynt. Byddai rhestr lawn o ymgynghorwyr yn cael ei darparu i'r Aelodau y tu allan i'r cyfarfod. Ychwanegodd yr Aelod Cabinet fod cynrychiolwyr Gofalwyr a Gofalwyr Ifanc ar y BPRh hefyd.

Gofynnodd yr Aelodau i ba raddau y mae'r gwasanaeth yn mynd i mewn cyn belled â cherdded llwybr y cwsmer gyda'r Gwasanaeth Byw'n Annibynnol a dychwelyd adref a chael adolygiad o brofiad y cwsmer o'r gwasanaeth. Dywedwyd wrth yr aelodau y byddai'r Gwasanaeth Byw'n Annibynnol o'r blaen yn cysylltu â phobl a oedd wedi ffonio'r pwynt cyswllt cyntaf a lle bo hynny'n briodol, yn cynnig swyddog Gwasanaeth Byw'n Annibynnol i gwrdd â nhw yn eu cartref a chael sgwrs â rhywun yn canolbwyntio ar yr hyn sy'n bwysig iddyn nhw, sut maen nhw'n ymdopi ac ati gyda'r nod o geisio cynnal a chryfhau ffocws unigol penodol iawn. Mae'r un sgwrs hon bellach yn digwydd yn gynharach, yn yr ysbyty, a datblygir cynllun â ffocws unigol. Mae sicrwydd ansawdd hefyd yn y gwasanaeth trwy ddilyniant ar brofiad a boddhad cwsmeriaid.

Nododd yr aelodau gefnogaeth Ceiswyr Lloches a Ffoaduriaid yn yr adroddiad ond nodwyd nad oedd unrhyw fanylion ynghylch a yw cymunedau cynnal yn cael eu cefnogi yn ystod ailsefydlu. Dywedodd yr Aelod Cabinet y byddai'n well ganddi graffu manwl ar hyn, gan ei fod yn cynnwys Diogelwch Cymunedol, Swyddogion Cydlyniant Cymunedol ac ati, ond sicrhodd yr Aelodau fod llawer o waith yn cael ei wneud i gefnogi cymunedau lleol. Gofynnodd y Cadeirydd am ddarparu papur briffio i'r Aelodau.

Roedd yr aelodau'n falch o weld y gwaith gyda Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig, ond nodwyd her Llety Pobl Hŷn a gofyn a oedd cyfle i gynnwys y sector preifat yn y ddarpariaeth hon. Dywedodd yr Aelod Cabinet fod yna, mae trefniadau cynllunio'r BPRh wedi datblygu dros amser o ran tai, gan gynnwys trefniadau tai

rhanbarthol; maent yn edrych ar draws portffolio ar sut i ddiwallu anghenion llety'r boblogaeth hŷn. Dywedodd swyddogion hefyd fod y Strategaeth Pobl Hŷn wedi bod i'r Pwyllgor ac wedi cyfeirio at y sector preifat.

Gofynnodd yr aelodau pa ddarpariaeth oedd yn cael ei chynllunio ar gyfer cymuned hŷn Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig i sicrhau ei bod yn diwallu eu hanghenion diwylliannol a chrefyddol. Dywedodd yr Aelod Cabinet fod cyfarfod trawsbleidiol wedi'i gynllunio gyda'r gymuned Pobl Dduon, Asiaidd a Lleiafrifoedd Ethnig, i benderfynu sut y gellir diwallu eu hanghenion yn ddiwylliannol ac yn sensitif a bod gwaith yn cael ei ddatblygu.

CYTUNWYD: bod y Cadeirydd, ar ran y Pwyllgor, yn ysgrifennu at yr Aelod Cabinet yn cyfleu sylwadau'r Pwyllgor wrth drafod y ffordd ymlaen.

## 16 : CYNLLUN CYFLENWI CYFARWYDDIAETH GWASANAETHAU CYMDEITHASOL 2019/20 (GWASANAETHAU OEDOLION)

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Susan Elsmore, yr Aelod Cabinet dros Ofal Cymdeithasol, Iechyd a Llesiant, Claire Marchant, Cyfarwyddwr y Gwasanaethau Cymdeithasol a Louise Barry, Cyfarwyddwr Cynorthwyol y Gwasanaethau Oedolion i'r cyfarfod.

Gwahoddodd y Cadeirydd yr Aelod Cabinet i wneud datganiad lle dywedodd ei bod yn falch o gyflwyno'r cynllun, sy'n darparu hunanasesiad byr. Bu cynnydd sylweddol yn ystod y flwyddyn ariannol ddiwethaf ond mae heriau i'w hwynebu wrth symud ymlaen. Mae ffocws i nodi beth i'w wneud dros y flwyddyn nesaf i fodloni uchelgeisiau Uchelgais Cyfalaf a Chynllun Corfforaethol. Cyfeiriodd yr Aelod Cabinet at y 4 maes blaenoriaeth allweddol a'r ffocws ar faterion amrywiol wrth symud ymlaen fel Ewch â Fi Adref a Ewch a Fi Adref â Mwy; Cyfleoedd dydd newydd i bobl ag anableddau dysgu a phroblemau iechyd; gwell cyfleoedd ar gyfer Gwasanaethau Gwirfoddoli ac I Mewn i Waith; Model Newydd o'r Timau Adnoddau Cymunedol a gwaith parhaus gyda Dementia.

Cafodd yr aelodau gyflwyniad ar Gynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol 2019/20 (Gwasanaethau Oedolion) ac ar ôl hynny gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau a sylwadau gan yr Aelodau;

Cyfeiriodd yr aelodau at y DPA, gan nodi bod rhai wedi aros yn sefydlog, rhai wedi gostwng a gofyn a oedd DPA 2019/20 yn uchelgeisiol oherwydd trwy edrych ar yr ystadegau cyfredol roedd yn anodd dod i'r casgliad a oedd y diwylliant o welliant parhaus yn broblem neu a oedd y DPA yn berthnasol neu beidio. Cyfeiriodd yr aelodau yn benodol at y gostyngiad yn 2017/18 a 2018/19. Esboniodd swyddogion fod y gostyngiad yn ganlyniad i'r Cynllun Gwella Diogelu Oedolion a materion systemau cysylltiedig gyda'r ymholiadau 7 diwrnod, roedd modd unioni hyn yn gyflym. Yn gyffredinol mewn perthynas â DPA, mewn cyferbyniad â Gwasanaethau Plant, dim ond rhan fach o'r stori y mae ystadegau gwasanaethau oedolion yn ei hadrodd; mae Sicrwydd Ansawdd wedi'i wreiddio'n iawn, wedi'i driongli â systemau mewnol i gael dyfarniad cyflawn o berfformiad; mae DPA yn rhoi blas ond mae llawer mwy iddo.

Nododd yr Aelodau'r 5 prif Her y cyfeiriwyd atynt yn Adroddiad Blynyddol y Gwasanaethau Cymdeithasol ac roeddent wedi tybio y byddent yn cael eu hadrodd

yn dda yn y cynllun cyflawni. Canfu'r aelodau fod yn rhaid iddynt wir edrych am y wybodaeth a gofyn a oedd hwn yn fater cyflwyno ac a oedd hyder bod Cynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth yn canolbwyntio ar yr heriau hyn. Dywedodd swyddogion fod hyder llwyr, dyna beth y byddan nhw'n treulio ei amser arno yn y flwyddyn i ddod; adlewyrchwyd pob un o'r 5 her orau. Roedd swyddogion o'r farn y gallai fod yn ddefnyddiol craffu Adroddiad Blynyddol y Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol ac Adroddiad Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth gyda'i gilydd yn y dyfodol.

Cyfeiriodd yr aelodau at yr Adolygiad Gwasanaeth Cymunedol a gofyn am ddiweddariad ar y sefyllfa bresennol. Dywedodd swyddogion eu bod yn teimlo bod llythyr y Pwyllgor yn ddefnyddiol iawn wrth nodi nad oedd strategaeth glir na ffordd ymlaen dim ond bod canolbwyntio ar faterion llety. Roedd angen datblygu'r strategaeth mewn ffordd integredig gyda chydweithwyr yn y Bwrdd lechyd a dod yn ôl i bwyllgor yn y dyfodol, gyda thyst gan Awdurdodau Lleol a'r Bwrdd lechyd. Roedd yr aelodau'n gobeithio y byddai pwysau ar gyfer cynllun gweithredu'r Bwrdd lechyd hefyd.

Nododd yr Aelodau nad oedd targed newydd ar gyfer y gwasanaeth ail-alluogi a'r symud i Ewch â Fi Adref a Mwy. Nododd yr Aelodau hefyd y modelau newydd mewn Gofal Cartref i ofyn am fwy o fanylion am yr hyn y mae hyn yn ei olygu i ddefnyddwyr gwasanaethau. Esboniodd swyddogion eu bod yn ail-osod y Tîm Adnoddau Cymunedol a Ewch â Fi Adref a Mwy gyda ffocws ar y model newydd fel bod pawb sydd angen gofal cartref yn cael eu hail-alluogi. Roeddent ar y cam i dreialu hyn gyda chydweithwyr a byddai angen iddynt benderfynu beth yw'r mesurau. Yn gysylltiedig â hyn roedd ail-gomisiynu Gofal Cartref i ddarparu dull Dementia arbenigol yn yr ardal a chanlyniad. Roedd cais gyda Llywodraeth Cymru i dreialu'r ffyrdd newydd o weithio.

Nododd yr Aelodau, mewn perthynas â phobl ifanc, gan gynnwys pobl ifanc anabl nad oes ganddynt y sgiliau/cefnogaeth i drosglwyddo i Oedolion; y risg oedd Coch/Ambr a gofynnwyd am ragor o wybodaeth am hyn. Dywedodd swyddogion eu bod wedi ail-lunio sut y byddant yn rheoli Plant i Oedolion. Nawr roedd dull anableded oed o dan 1 rheolwr; gweithdrefnau cadarn ar waith; mwy o barhad i deuluoedd, gan eu grymuso/eu cefnogi i fyw mor annibynnol â phosibl. Mae risgiau'n cael eu lliniaru wrth symud ymlaen.

CYTUNWYD: bod y Cadeirydd, ar ran y Pwyllgor, yn ysgrifennu at yr Aelod Cabinet yn cyfleu sylwadau'r Pwyllgor wrth drafod y ffordd ymlaen.

17 : CYNLLUN CYFLAWNI'R GYFARWYDDIAETH POBL A CHYMUNEDAU  
2019/20

Croesawyd y Cyngorydd Susan Elsmore (Aelod Cabinet – Gofal Cymdeithasol, lechyd a Lles), y Cyngorydd Lynda Thorne (Aelod Cabinet – Tai a Chymunedau), Sarah McGill (Cyfarwyddwr Corfforaethol Pobl a Chymunedau) a Jane Thomas (Cyfarwyddwr Cynorthwyol – Tai a Chymunedau) i'r cyfarfod.

Gwahoddodd y Cadeirydd y Cyngorydd Elsmore i wneud datganiad lle dywedodd ei bod yn falch o gyflwyno'r cynllun hwn gyda'r Cyngorydd Thorne. Mae'r cynllun yn cynnwys Tai a Chymunedau, Datblygu ac Adfywio Tai a datblygu Darpariaeth ar gyfer Pobl Hŷn trwy'r Strategaeth Pobl Hŷn. Roedd llawer yn ymwneud â mynd i'r afael ag arwahanrwydd cymdeithasol a gwella ansawdd bywyd pobl hŷn, gan

gynnwys gwaith rhwng cenedlaethau, hybiau ac ati. Roedd mwy ar barhau i adeiladu ar Ddinas Dementia Cyfeillgar a chynyddu nifer y Cyfeillion Dementia. Yn olaf, cyfeiriodd at y Gwasanaeth Byw'n Annibynnol a'r Pwynt Cyswllt Cyntaf a nododd y gwaith rhagorol sy'n cael ei wneud.

Croesawodd y Cadeirydd y Cynghorydd Thorne i wneud datganiad lle dywedodd fod y cynllun cyflawni yn dangos sut y bydd y 7 nod lles yn cael eu cyflawni. Mae'r cynllun yn tynnu sylw at y risgiau a'r heriau sy'n gysylltiedig â chyflwyno Credyd Cynhwysol ar ddiwedd 2020. Dywedodd yr Aelod Cabinet ei bod yn falch o'r gefnogaeth barhaus a ddarperir eisoes i'r rhai y mae Credyd Cynhwysol yn effeithio arnynt ac y byddent yn parhau i weithio i liniaru'r effaith, yn enwedig i bobl a theuluoedd bregus yr effeithir arnynt. Amlygwyd Digartrefedd a Chysgu ar y Stryd fel risg arall ac esboniodd yr Aelod Cabinet ei fod yn gwneud cynnydd ac yn parhau i weithio i fynd i'r afael â Chysgu ar y Stryd gyda gwaith partneriaeth rhagorol, gyda chynlluniau i adeiladu ar y tîm amlasiantaethol presennol i fynd i'r afael ymhellach â materion cymhleth. Mae'r Strategaeth Ddigartrefedd hefyd yn gweithio gyda phartneriaid i atal digartrefedd a diwallu anghenion tai, trwy amrywiaeth o sianeli gan gynnwys gweithio gyda landlordiaid y sector preifat i ddatblygu gwasanaethau atal â mwy o ffocws ac wedi'u targedu. Mae datblygiad pellach yr Hybiau Lles Cymunedol yn mynd rhagddo; mae cynlluniau hefyd i symud ymlaen Hybiau Ieuenctid ac mae gwaith yn mynd rhagddo gyda'r Bwrdd Iechyd. Ailadroddodd yr Aelod Cabinet yr ymrwymiad i ddatblygu 1000 o Gartrefi Cyngor newydd erbyn diwedd y Weinyddiaeth, roedd hyn yn dod yn ei flaen yn dda ac mae'r Cyngor hefyd wedi nodi tir i ddatblygu o leiaf 2000 yn gyffredinol.

Cafodd yr aelodau gyflwyniad ar Gynllun Cyflawni'r Gyfarwyddiaeth Pobl a Chymunedau 2019/20 ac ar ôl hynny gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau a sylwadau gan yr Aelodau;

Gan gyfeirio at ddarparu Cartrefi Cyngor, nododd yr Aelodau fod 15 wedi'u cyflawni yn 2017/18 a 60 yn 2018/19; nododd yr Aelodau hefyd mai'r targed ar gyfer y flwyddyn gyfredol oedd 340 a gofyn a oedd modd cyflawni hyn. Nododd swyddogion ei fod a nodi natur y datblygiad a mater amser; gan nodi ei bod yn cymryd amser hir iawn i fynd trwy'r broses gynllunio i gyflawni, ond roedd hyder, wrth i fwy o safleoedd ddod drwodd, y byddai'r targed yn cael ei gyflawni. Ychwanegodd yr Aelod Cabinet ei bod yn rhannu'r pryderon, ei bod wedi edrych ar gynlluniau arloesol ac mae hyd yn oed y rhain wedi profi i gymryd mwy o amser na'r disgwyl; dysgwyd gwersi ar hyd y ffordd y dylai'r broses fod yn gyflymach wrth symud ymlaen.

Gofynnodd yr aelodau a ddylent gael mynediad at DPA ar werthu tai; dywedodd swyddogion y byddent yn falch iawn o ddarparu'r ffigurau hynny, cafodd y mwyafrif eu gwerthu oddi ar y cynllun a'u bod yn hynod boblogaidd a phob un wedi'i werthu

Nododd yr Aelodau'r targed o 70% o aelwydydd yn osgoi digartrefedd a bod 77% wedi'i daro eleni. Roedd yr Aelodau'n meddwl tybed a oedd y targed yn rhy isel. Roedd swyddogion yn ofalus i gynyddu'r targed gan fod y niferoedd yn codi trwy'r amser, y llynedd bu cynnydd o 10%. Pwysleisiodd swyddogion mai'r targed go iawn oedd 100% ond roedd cydnabod y cynnydd mewn niferoedd a phwysau yn teimlo ei bod yn well aros gyda 70%.

Cyfeiriodd yr aelodau nifer y bobl a gefnogwyd i lety a gofyn a ddylai hyn fod yn ganran yn hytrach na nifer. Esboniodd swyddogion nad ydyn nhw'n defnyddio

canran ar gyfer hyn gan ei bod hi'n anodd gwybod beth oedd yn ganran ohono; mae nifer y bobl ar y strydoedd yn gyfnewidiol iawn ac yn newid o ddydd i ddydd. Mae mwy o waith yn cael ei wneud ar olrhain pobl sy'n cysgu allan wrth iddynt symud o gwmpas a defnyddio gwasanaethau felly byddai mwy o wybodaeth am unigolion. Cadarnhaodd swyddogion fod y niferoedd yn ymwneud â digwyddiadau nid unigolion, gyda gwaith yn cael ei wneud i weld pobl yn symud i mewn ac allan o lety.

Trafododd yr aelodau wagleoedd a materion gyda chontractwyr; gan nodi bod 56 eiddo wedi'u cwblhau ac yn aros i gael eu gosod. Nododd yr aelodau fod y Pwyllgor o'r blaen wedi argymhell y dylid gwneud gwaith i gael tenantiaid yn barod ar gyfer cwblhau'r eiddo. Dywedodd swyddogion mai dyma beth yr oeddent wedi ceisio ei wneud, ond oherwydd materion nad oeddent yn gwybod pan oedd yr eiddo wedi'i gwblhau, roedd hyn wedi arwain at lawer o bobl oedd wedi'u siomi. Pe gallent fod wedi bod yn sicr o ddyddiadau cwblhau gallent fod wedi eu gadael ymlaen llaw. Rhannodd yr Aelod Cabinet y pryderon a phryderon yr amserlenni o fynd yn ôl allan i dendro am gontractwr newydd, roedd hi wedi ysgrifennu at Gadeirydd Adolygu Polisi a Pherfformiad i ymchwilio i hyn a hefyd ei godi yn y Cabinet.

Gofynnodd yr aelodau am y berthynas â landlordiaid preifat a sut y gellid eu cymell i ddarparu llety. Esboniodd swyddogion eu bod yn cynnig mwy a mwy o gymhellion i landlordiaid preifat ddarparu llety i dderbynwyr budd-daliadau, gan gynnwys bondiau arian, ffioedd asiantaeth, rhent ymlaen llaw, larymau mwg, darganfyddwr tenantiaid a'r Cyngor yn gweithredu fel gwarantwr; fodd bynnag mae'r bar yn parhau i godi a gofynnir am fwy o gymhellion.

Gofynnodd yr Aelodau a oes angen i'r Cyngor brofi i landlordiaid y bydd yn cefnogi pobl ag anghenion cymhleth pan fyddant mewn llety. Dywedodd swyddogion eu bod ac maen nhw wedi llwyddo i wneud hynny gyda Thai yn Gyntaf, er ei fod yn ddwys iawn o ran adnoddau.

Gofynnodd yr aelodau am ragor o wybodaeth am y podiau lloeren ar gyfer pobl sy'n cysgu allan. Esboniodd swyddogion ei fod yn beilot i ddechrau ar gyfer y bobl hynny nad oeddent am ymgysylltu â gweithwyr cymorth a hosteli; roedd y podiau allan yn y gymuned ar sail hyblyg iawn. Y bwriad oedd y byddent yn setlo ac yna'n ymgysylltu â gwasanaethau ac yn symud ymlaen. Byddai angen lefel o ymgysylltu i ddechrau gyda gweithiwr allgymorth i gael mynediad i'r podiau. Cytunodd swyddogion ei bod yn gydbwysedd anodd o ran sut mae pobl yn cael eu cefnogi ar y stryd neu i symud ymlaen.

Gofynnodd yr aelodau am ragor o wybodaeth am y materion sy'n wynebu contractwyr a dywedodd yr Aelod Cabinet mai ei mater hi oedd yr amser y mae'n ei gymryd i benodi contractwr newydd. Dywedodd swyddogion fod ganddyn nhw 3 chontractwr i ddechrau, fe wnaeth 1 gadael yn syth, mae 1 yn perfformio'n dda ac 1 ddim. Y materion a wynebwyd oedd dyddiadau dychwelyd na ddigwyddodd, eiddo heb ei gwblhau fel y nodwyd, gan ddweud bod eiddo wedi'i gychwyn ond wrth ymweld, nid oedd wedi cychwyn, a gwrthod ymgymryd â gwaith. Pwysleisiodd swyddogion fod y mater yn cael ei fonitro'n ofalus ond ei fod yn heriol iawn.

Gofynnodd yr aelodau a fu straeon llwyddiant gyda phodiau lloeren mewn mannau eraill a dywedwyd wrthynt fod Glasgow a'r Ffindir wedi cael llwyddiant mawr er bod y cynnig ychydig yn wahanol, mae tebygrwydd fel dull amlasiantaethol, llety brys yn



syth i fyw'n annibynnol gyda chymorth lechyd. Ystyriwyd y dylid darparu gwybodaeth bellach i'r Pwyllgor mewn adroddiad briffio.

CYTUNWYD: bod y Cadeirydd, ar ran y Pwyllgor, yn ysgrifennu at yr Aelod Cabinet yn cyfleu sylwadau'r Pwyllgor wrth drafod y ffordd ymlaen.

18 : DATGANIAD GOHEBIAETH

Dywedodd y Cadeirydd wrth yr Aelodau fod yr eitem hon yn eu galluogi i ystyried gohebiaeth a anfonwyd ac a dderbyniwyd ers cyfarfod diwethaf y Pwyllgor.

PENDERFYNWYD: nodi'r adroddiad.

19 : EITEMAU BRYS (OS OES RHAI)

Ni chafwyd unrhyw rai.

20 : DYDDIAD Y CYFARFOD NESAF

Cynhelir cyfarfod nesaf y Pwyllgor Craffu Gwasanaethau Cymunedau ac Oedolion ar 11 Medi 2019 am 4.30 yn Ystafell Bwyllgor 4, Neuadd y Sir, Caerdydd.

Daeth y cyfarfod i ben am 7.00 pm